

КОЛОНКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА COLUMN OF THE MAIN EDITOR

Шановний читачу!

Глибокоповажаний авторе!

У цьому випускові журналу назріла необхідність поточнити позицію редакції стосовно дефініцій провідних понять, на яких засновано концепцію видання. Першим і головним із них вважаємо поняття «професійна освіта».

Підкреслимо: сучасні мінливі світові соціокультурні й економічні процеси (глибокі цивілізаційні зміни, нові соціально-економічні реалії і потреба формування ринкової свідомості значних груп населення, стрімкий інформаційно-технологічний розвиток, народження модерних галузей промисловості, сільського господарства, сфери послуг тощо) зумовлюють пошук транскордонних і транснаціональних шляхів і засобів формування світового людського капіталу для ефективного регулювання масштабних змін. Одним із таких вагомих і випробуваних чинників є професійна освіта, яка сьогодні має відповідати новітнім уявленням про світ і місце людини в ньому, а значить – переживає епоху радикального оновлення, наповнення змісту процесу підготовки фахівців різних напрямів, галузей і кваліфікацій новими підходами і стандартами, сучасними техноло-

Dear readers and authors!

This issue of the journal reveals a peculiar attitude of the editorial board with regard to the definitions of the leading concepts which publication is based on. The first and most important of them is the notion of «vocational education».

We emphasize: modern, changing world socio-cultural and economic processes (profound civilizational changes, new socio-economic realities and the need to form a market consciousness of large groups of population, rapid information and technological development, the emerge of modern industries of agriculture, agriculture, services etc.) determine the search for transboundary and transnational ways and means of forming the world's human capital for the effective regulation of large-scale changes. Thus we consider professional vocational education to be the one of such significant and tested factors, which today must correspond to the newest ideas about the world and the place of a man in it, and therefore, to experience an era of radical renewing process, in order to fill the content of the education with the help of training specialists of different directions, industries and qualifications with new approaches and standards, modern

гіями, що відповідають світовим і національним пріоритетам.

У вітчизняному науковому дискурсі поняття «професійна освіта» тривалий час ототожнювали з поняттям «професійно-технічна освіта», під яким розуміли набуття робітничих професій, підвищення виробничих кваліфікацій, професійну перепідготовку. Зміст такої професійної освіти українські вчені і педагогипрактики зазвичай тлумачили як систему знань, умінь, світоглядних та поведінкових якостей особистості, зумовлених вимогами суспільства до кваліфікованих робітників (Г. Гребенюк, Р. Гуревич та ін.). На їхню думку, така професійна освіта існувала в контексті підготовки робітничих кадрів вищої і середньої кваліфікації, базувалася на загальній освіті, проходила у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах і професійно-технічних училищах (Т. Герлянд, С. Сисоєва, І. Соколова та ін.).

З середини 90-х років ХХ ст., після введення низкою постанов Кабінету Міністрів України спеціальності «Професійне навчання» до галузі знань «Освіта» за напрямом підготовки спеціалістів із вищою освітою «Педагогіка», а з 1997 р. – спеціальності «Професійне навчання (за профілем підготовки)» до галузі знань «Педагогічна освіта», виникли нормативно-правові підстави тлумачити поняття «професійна освіта» як процес підготовки фахівців, що може здійснюватися і в професійно-технічних, й у таких

технологістів, які відповідають глобальним і національним пріоритетам.

У національному науковому дискурсі, поняття «професійна освіта» було ототожнено з поняттям «професійно-технічна освіта» на тривалий час. Це було значенням, яке малося на увазі для набуття робітничих професій, підвищення кваліфікацій, професійної перепідготовки. Зміст такої освіти зазвичай трактували як систему знань, умінь, світоглядних та поведінкових якостей особистості, зумовлених вимогами суспільства до кваліфікованих робітників (Г. Гребенюк, Р. Гуревич та ін.). На їхню думку, така професійна освіта існувала в контексті підготовки робітничих кадрів вищої і середньої кваліфікації, базувалася на загальній освіті, проходила у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах і професійно-технічних училищах (Т. Герлянд, С. Сисоєва, І. Соколова та ін.).

Оскільки в середині 90-х років ХХ ст. після введення низкою постанов Кабінету Міністрів України спеціальності «Професійне навчання» до галузі знань «Освіта» за напрямом підготовки спеціалістів із вищою освітою «Педагогіка», а з 1997 р. – спеціальності «Професійне навчання (за профілем підготовки)» до галузі знань «Педагогічна освіта», виникли нормативно-правові підстави тлумачити поняття «професійна освіта» як процес підготовки фахівців, що може здійснюватися і в професійно-технічних, й у таких технологістів, які відповідають глобальним і національним пріоритетам.

У національному науковому дискурсі, поняття «професійна освіта» було ототожнено з поняттям «професійно-технічна освіта» на тривалий час. Це було значенням, яке малося на увазі для набуття робітничих професій, підвищення кваліфікацій, професійної перепідготовки. Зміст такої освіти зазвичай трактували як систему знань, умінь, світоглядних та поведінкових якостей особистості, зумовлених вимогами суспільства до кваліфікованих робітників (Г. Гребенюк, Р. Гуревич та ін.). На їхню думку, така професійна освіта існувала в контексті підготовки робітничих кадрів вищої і середньої кваліфікації, базувалася на загальній освіті, проходила у вищих і середніх спеціальних навчальних закладах і професійно-технічних училищах (Т. Герлянд, С. Сисоєва, І. Соколова та ін.).

вищих навчальних закладах, як університети (Ю. Тришук, 2014, с. 18).

Оскільки у Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) визначено зміст професійної підготовки у єдності первинного професійного навчання робітничим професіям, перепідготовки та підвищення кваліфікації у професійно-технічних закладах, на підприємствах, в установах і організаціях, а професійне навчання працівників, які за кваліфікацією професій належать до категорій керівників, професіоналів і фахівців відповідно передбачає підготовку і всі форми підвищення кваліфікації у вищих навчальних закладах, то вважаємо, що саме у структурі університетської освіти поняття «професійна освіта» знаходить своє істотне оновлення, збагачення та поглиблення.

На підтвердження цієї думки наводимо аргументи про те, що в контексті університетської освіти існують матеріально-технічні засоби і людський потенціал висококваліфікованих науковців, які можуть забезпечити всебічний розвиток, належну кваліфікацію фахівців, їхню професійну компетентність у обраній галузі знань і сфері професійної діяльності. У межах цього варіанту професійної парадигми університетська наука виконує не лише функцію засобу пізнання та пояснення явищ і процесів навколишнього світу; вона перетворюється у потужний потенціал виробництва і сфери послуг, а університет – у заклад, що

out both in vocational and higher education institutions such as Universities (Y. Tryshchuk, 2014, p. 18).

As the Law of Ukraine «On Higher Education» (2014) defines the content of vocational training in the unity of initial vocational training for workers in vocational training, retraining and advanced training in vocational schools, enterprises, institutions and organizations, and vocational training of workers who according to the qualifications of the professions belong to the categories of managers, professionals and specialists, accordingly provides for preparation and all forms of advanced training in higher educational institutions, then we believe that «professional education» finds its adequate place and can be enriched and upgraded in the structure of the university.

To support this point of view, we claim that in the context of university education there are material and technical resources and human potential of highly skilled scientists who can provide comprehensive development, proper qualification of specialists, their professional competence in the chosen field of knowledge and professional activities. Within the framework professional paradigm, university science carries out not only the function of the means of knowledge and explanation of phenomena and processes of the surrounding world; it turns into a powerful potential of production and services, and the university itself in the institution that accumulates the best examples of socio-cultural,

концентрує кращі зразки соціокультурної, економічної, технологічної та інших видів діяльності людства.

Вищу професійну освіту в університеті розглядаємо як важливий соціально-державний інститут, який реалізує функцію підготовки молодого покоління до розв'язання професійних завдань у обраній галузі та гарантує високий рівень фахової компетентності й готовності до професійного самовдосконалення. У руслі парадигми неперервності освіти особистості впродовж життя така професійна підготовка забезпечує ефективний професійно-особистісний розвиток людини, розширення її можливостей в умовах динамічних змін як у рамках обраної професії, так і в обставинах мобільності всієї сфери професій у суспільстві.

Водночас не заперечуємо і не відкидаємо інших підходів до тлумачення поняття «професійна освіта» та із бажанням опублікуємо дискусійні матеріали дотичної проблематики.

Любов Кравченко

economic, technological and other human activities.

We consider higher professional education at the university as an important social-state institution, which implements the function of training the younger generation to solve professional problems in the chosen field and guarantees a high level of professional competence and readiness for professional self-improvement. In line with the paradigm of the continuity of personality education throughout life, such professional training ensures effective professional-personality development of a person, expansion of his capabilities in conditions of dynamic changes both within the framework of the chosen profession and in the circumstances of mobility of the whole sphere of professions in the society.

At the same time, we do not deny or reject other approaches to the interpretation of the concepts of «vocational education» and it is our pleasure to publish the discussions, comments and other relevant materials about the disputable issues.

Lyubov Kravchenko